

OCHRANA PŘED PŘIROZENÝMI A ZVLÁŠTNÍMI POVODNĚMI

PŘÍRUČKA

PRO ORGÁNY STÁTNÍ SPRÁVY, ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY,
PRÁVNICKÉ OSOBY A PODNIKAJÍCÍ FYZICKÉ OSOBY

Autor

Ing. Milan KOVÁŘ

Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR

Praha 2002

O B S A H

Titulní stránka	3
Obsah	4
Úvod	5
Základní právní předpisy k ochraně před povodněmi	6
Ochrana před přirozenými povodněmi	7
Úkoly povodňových orgánů obce, vlastníků vybraných vodních děl	8
Povodňové plány	9
Ochrana před zvláštními povodněmi	10 až 11
Plán ochrany území pod vybranými vodními díly před zvláštní povodní	12
Organizace záchranných a likvidačních prací v místě zásahu	12
Evakuace před přirozenými a zvláštními povodněmi, evakuační zavazadlo	13 až 14
Stupně povodňové aktivity	15
Jak budete uvědoměni v případě ohrožení povodní	16 až 18
Zásady chování po povodni	19
Státní pomoc při obnově území postiženého živelní nebo jinou pohromou	20
Informace o tisku příručky	21

ÚVOD

Příručka je určena pro orgány státní správy, územní samosprávy, právnické osoby a podnikající fyzické osoby, které v souladu se zákonem č. 254 /2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů a zákonem č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), zabezpečují ochranu obyvatelstva před přirozenými povodněmi a zvláštními povodněmi.

Ochrana před povodněmi je zabezpečována od 1.1.2002 podle zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon).

Ochrana před povodněmi jsou opatření k předcházení a zamezení ohrožení zdraví, životů a majetku občanů, společnosti a životního prostředí při povodních prováděná především systematickou prevencí, zvyšováním retenční schopnosti povodí a ovlivňováním průběhu povodní. **Ochrana před povodněmi je zabezpečována podle povodňových plánů. Povodňový plán je součástí havarijního plánu kraje.**

Přeroste –li ohrožení z přirozených a zvláštních povodní do krizového stavu, při němž je **vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav, je ochrana řešena krizovými orgány** podle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

Krizový stav vyhláší vláda, a ve své územní působnosti hejtman kraje. Vyhlášení krizového stavu jim dává na omezenou dobu zvláštní pravomoci, kterými zabezpečují realizaci opatření pro ochranu obyvatel a překonání následků rozsáhlé povodně. Jako pracovní orgán k řešení krizových situací zřizují krizový štáb. Přípravu na krizové situace a postup pro překonání krizové situace je zahrnut v **krizovém plánu**.

Povodňová komise se za krizového stavu nebezpečí nebo jiného stavu stává součástí krizového štábu.

Platnost zákona č.147/2000 Sb., o okresních úřadech končí dnem 31.12.2002 a úkoly povodňových orgánů okresu přecházejí na obce s přenesenou působností, úkoly orgánů krizového řízení okresního úřadu přecházejí na hejtmana příslušného kraje a na hasičský záchranný sbor kraje.

Příručka byla zpracována v součinnosti s Ministerstvem životního prostředí – odbor ochrany vod.

Příručka byla schválena generálním ředitelem Hasičského záchranného sboru České republiky a náměstkem ministra vnitra pod č.j.: PO – 487-2/OOB-2002 ze dne 22. srpna 2002.

ZÁKLADNÍ PRÁVNÍ PŘEDPISY K OCHRANĚ PŘED POVODNĚMI

- ¹⁾ zákon č. 254/2001 sb., o vodách (vodní zákon)
- ²⁾ zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému
- ³⁾ zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení
- ⁴⁾ zákon č. 128/2000 Sb., o obcích
- ⁵⁾ zákon č. 129/2000 Sb., o krajích
- ⁶⁾ zákon č. 12/2002 Sb., o státní pomoci při obnově území postiženého živelní nebo jinou pohromou (zákon o státní pomoci při obnově území)

Související zákonné předpisy k ochraně před povodněmi

- ²⁰⁾ zákon č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře
- ²¹⁾ zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu
- zákon č. 284/1991 Sb., o pozemkových úpravách, pozemkových úřadech
- zákon č. 289/1995 Sb., o lesích

Související podzákonné předpisy

- ⁷⁾ Strategie ochrany před povodněmi pro území České republiky schválena vládou usnesením č. 328/2000
- ⁸⁾ vyhláška Ministerstva zemědělství č. 470/2001 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků
- ⁹⁾ vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 471/2001 Sb., o technicko-bezpečnostním dohledu nad vodními díly
- ¹⁰⁾ vyhláška Ministerstva zemědělství č. 195/2002 Sb., o náležitostech manipulačních řádů a provodních řádů vodních děl
- ¹¹⁾ vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 236/2002 o způsobu a rozsahu zpracování návrhu a stanovování záplavových území
- ¹²⁾ vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému
- ¹³⁾ vyhláška Ministerstva financí č. 186/2002 Sb., kterou se stanoví náležitosti přehledu o předběžném odhadu nákladů na obnovu majetku sloužícího k zabezpečení základních funkcí v území postiženém živelní nebo jinou pohromou
- vyhl. č. 131/1998 Sb., o územně plánovacích podkladech a dokumentaci
- ¹⁴⁾ nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení
- ¹⁹⁾ vyhl. Ministerstva zemědělství č. 195/2002 Sb., o náležitostech manipulačních řádů a provozních řádů vodních děl (účinnost od 22.5.2002)
- ²⁰⁾ vyhl. Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva (účinnost od 22.8.2002)

Metodické pokyny a normy k ochraně před povodněmi

- ¹⁵⁾ Metodický pokyn Ministerstva životního prostředí k zabezpečení hlásné a předpovědní povodňové služby (Věstník MŽP 4/1998)
- ¹⁶⁾ Metodický pokyn Ministerstva životního prostředí k posuzování bezpečnosti přehrad za povodní (Věstník MŽP 4/1999)
- ¹⁷⁾ Metodický pokyn Ministerstva životního prostředí pro stanovení účinků zvláštních povodní a jejich začlenění do povodňových plánů (Věstník MŽP 7/2000)
- ¹⁸⁾ TNV 752931 - Povodňové plány (Zpravodaj MŽP 4/2001)

OCHRANA PŘED PŘIROZENÝMI POVODNĚMI

Ochrana před přirozenými povodněmi je řízena povodňovými orgány, ^{1)-§ 77} které ve své územní působnosti odpovídají za organizaci povodňové ochrany, řídí, koordinují a kontrolují činnost ostatních účastníků ochrany před povodněmi. Postavení a činnost povodňových orgánů jsou specifikovány ve dvou časových úrovních:

a) mimo povodeň jsou povodňovými orgány :

- orgány obcí,
- orgány obcí s rozšířenou působností (od 1.1.2003),
- krajský úřad,
- Ministerstvo životního prostředí; zabezpečení přípravy záchranných prací přísluší Ministerstvu vnitra.

b) po dobu povodně jsou povodňovými orgány povodňové komise , které zřizují orgány státní správy a samosprávy jako své výkonné složky k plnění mimořádných úkolů v době povodně:

- povodňové komise obcí; v hlavním městě Praze povodňové komise městských částí,
- povodňové komise obcí s rozšířenou působností (od 1.1.2003), v hlavním městě Praze povodňová komise Magistrátu hl. m. Prahy,
- povodňové komise ucelených povodí,
- Ústřední povodňová komise.

Obecní rada může ^{1)-§ 78} k plnění úkolů při ochraně před povodněmi, je-li v jejich územních obvodech možnost povodní, **zřídit povodňovou komisi obce**, jinak tuto činnost zajišťuje obecní rada.

Ministerstvo životního prostředí po dohodě s Ministerstvem vnitra vymezilo ucelená povodí ^{1)-§ 80}. **Předsedou povodňové komise uceleného povodí je hejtman kraje, v jehož územní působnosti ucelené povodí nebo jeho převážná část leží.**

Ústřední povodňovou komisi ^{1)-§ 81} zřizuje vláda, která též schvaluje její statut. Předsedou komise je ministr životního prostředí a místopředsedou ministr vnitra.

V době mimo povodeň jsou rozhodnutí povodňových orgánů vydávána podle správního řádu nebo jiným opatřením podle obecně závazných právních předpisů. V době povodně jsou povodňové komise oprávněny činit opatření a vydávat příkazy k zabezpečovacím a záchranným pracím. Tyto příkazy nejsou rozhodnutím podle správního řádu a není proti nim opravný prostředek.

Právnícké a fyzické osoby jsou povinny odstraňovat překážky ^{1)-§ 77}, které mohou bránit průtokům velkých vod, umožnit vstup na své pozemky a do objektů k provádění záchranných a zabezpečovacích prací, trpět odstranění staveb nebo jejich částí nebo porostu,

poskytnout dopravní a mechanizační prostředky, pohonné hmoty, nářadí a jiné potřebné prostředky a zúčastnit se podle svých možností těchto prací.

Oprávnění a povinnosti povodňových orgánů v případě vyhlášení stavu nebezpečí a nouzového stavu přecházejí na příslušné územní orgány krizového řízení podle zákona o krizovém řízení.

Orgány státní správy a jiné orgány jsou povinny povodňovým orgánům pomáhat na jejich výzvu při zajišťování řízení ochrany před povodněmi.

ÚKOLY POVODŇOVÝCH ORGÁNŮ OBCE **(POVODŇOVÝCH KOMISÍ OBCÍ)**

OHROŽENÝCH PŘIROZENOU NEBO ZVLÁŠTNÍ POVODNÍ

Povodňová komise obce ^{1)-§ 78} je po dobu povodně povodňovým orgánem obce a může v době povodně činit opatření a vydávat příkazy k zabezpečení řízení ochrany před povodněmi. **Předsedou povodňové komise obce je starosta obce**, který jmenuje další členy komise ze členů obecního zastupitelstva a z fyzických a právnických osob, které jsou způsobilé k provádění opatření, popřípadě pomoci při ochraně před povodněmi.

Povodňové orgány obce ^{1)-§ 78, 4), 6), 7), 8), 9), 10), 11), 13), 15), 16), 17), 18), 19)} jsou podřízeny povodňovému orgánu obce s rozšířenou působností. **Organizují přípravu obce na přirozené a zvláštní povodně**, vyhláší a odvolávají stupně povodňové aktivity v rámci územní působnosti, zajišťují varování občanů obce, evakuaci osob před hrozícím nebezpečím, provádějí povodňové prohlídky, organizují a zabezpečují povodňovou hláskou službu a hlídkovou službu, zabezpečují varování právnických a fyzických osob v územním obvodu obce s využitím jednosměrného systému varování, podílejí se na zajištění nouzového přežití obyvatel obce a zpracovávají Povodňový plán obce. **Organizují, řídí, koordinují a ukládají opatření** na ochranu před přirozenou povodní podle Povodňového plánu obce a při zvláštní povodni podle Plánu ochrany pod vybranými vodními díly před zvláštní povodní. Poskytují okresnímu úřadu podklady a informace potřebné k zpracování Plánu ochrany pod vybranými vodními díly před zvláštní povodní.

Obecní úřad informuje občana o charakteru možného povodňového ohrožení, o připravených záchranných a likvidačních pracích a ochraně obyvatelstva pro případ vzniku přirozené a zvláštní povodně. Seznamuje právnické a fyzické osoby v obci s charakterem možného povodňového ohrožení, s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi a ochranou obyvatelstva. Za tímto účelem organizuje jejich školení.

Vlastníci vodních děl I. až III. kategorie, ^{1)-§ 84} kterým byla uložena povinnost zajistit provádění technickobezpečnostního dohledu poskytnou příslušným povodňovým orgánům, orgánům krizového řízení a orgánům integrovaného záchranného systému údaje o parametrech možné zvláštní povodně (zejména charakteristiky povodňových vln a rozsah ohroženého území) a o provádění technickobezpečnostního dohledu v období povodňové aktivity nebo krizového stavu. **Oznamují neprodleně** příslušným povodňovým orgánům, správcům vodních toků, Hasičskému záchrannému sboru ČR (HZS ČR) skutečnosti rozhodné pro vyhlášení stavů pohotovosti a ohrožení při nebezpečí vzniku zvláštních povodní, pokud možno s předpovědí dalšího vývoje. **Při vzniku zvláštní povodně varují**

povodňové orgány níže po toku podle povodňových plánů územních celků, HZS ČR a v případě nebezpečí z prodlení i bezprostředně ohrožené subjekty.

Povodňové plány

Povodňové plány ^{1)-§ 71, 18)} obsahují způsob zajištění včasných a spolehlivých informací o vývoji povodně, možnosti ovlivnění odtokového režimu, organizaci a přípravu zabezpečovacích prací; dále obsahují způsob zajištění včasné aktivizace povodňových orgánů, zabezpečení hlásné a hlídkové služby a ochrany objektů, přípravy a organizace záchranných prací a zajištění povodní narušených základních funkcí v objektech a v území a stanovené směrodatné limity stupňů povodňové aktivity.

Obsah povodňových plánů se dělí na:

- a) věcnou část, která zahrnuje údaje potřebné pro zajištění ochrany před povodněmi určitého objektu, obce, uceleného povodí nebo jiného územního celku, směrodatné limity pro vyhlášení stupňů povodňové aktivity,
- b) organizační část, která obsahuje jmenné seznamy, adresy a způsob spojení účastníků ochrany před povodněmi, úkoly pro jednotlivé účastníky ochrany před povodněmi včetně organizace hlásné a hlídkové služby,
- c) grafickou část, která obsahuje zpravidla mapy nebo plány, na kterých jsou zakresleny zejména záplavová území, evakuační trasy a místa soustředění, hlásné profily, informační místa.

Povodňovými plány územních celků jsou:

- a) povodňové plány obcí, které zpracovávají orgány obcí, v jejichž územních obvodech může dojít k povodni,
- b) povodňové plány obcí s rozšířenou působností (od 1.1.2003), které zpracovávají obce s rozšířenou působností ve svém správním obvodu,
- c) povodňové plány ucelených povodí, které zpracovávají příslušné orgány krajů v přenesené působnosti úkolů státní správy ve spolupráci se správci povodí,
- d) Povodňový plán České republiky, který zpracovává Ministerstvo životního prostředí.

Pro pozemky a stavby ohrožené povodněmi, které se nacházejí v záplavovém území nebo mohou zhoršit průběh povodně, zpracovávají jejich vlastníci **ostatní povodňové plány** pro svou potřebu a pro součinnost s povodňovým orgánem obce. V pochybnostech o rozsahu této povinnosti rozhodne k jejich návrhu vodoprávní úřad.

U povodňových plánů územních celků zpracovatelé každoročně prověřují jejich aktuálnost zpravidla před obdobím jarního tání a toto prověření dokladují. Ostatní povodňové plány zpracovatelé přezkoumávají při podstatných změnách podmínek, za nichž byly zpracovány. Pokud z přezkoumání vyplyne potřeba úpravy nebo doplnění povodňového plánu, učiní tak zpracovatelé neprodleně.

Věcnou a grafickou část povodňového plánu územních celků a jeho změny zpracovatelé

předkládají nadřízenému povodňovému orgánu k potvrzení souladu s povodňovým plánem vyšší úrovně. U povodňových plánů pozemků a staveb potvrzuje soulad povodňový orgán obce. Potvrzením souladu se stává věcná a grafická část povodňového plánu závaznou.

Organizační část povodňového plánu zpracovatelé průběžně upravují a poskytují dotčeným povodňovým orgánům a účastníkům řízení ochrany před povodněmi k využití. Na potvrzení souladu se nevztahuje správní řád.

OCHRANA PŘED ZVLÁŠTNÍ POVODNÍ

V důsledku mimořádné události na vodním toku a zejména na vodním díle může vzniknout porucha vodního díla, ^{1)-§ 64} která může vést až k jeho destrukci, protržení (ochranné hráze vodních toků nebo příčné hráze přehrady) a vzniku **povodňové vlny**, ^{1)-§ 69,} která má značné ničivé účinky a vyžaduje okamžitá bezodkladná opatření (varování obyvatel, evakuaci obyvatel, zvířat a cenného majetku). Tato situace svým rozsahem, destrukčními účinky a rychlostí průběhu zpravidla bude vyžadovat použití nástrojů krizového řízení ^{1)-§ 69,} ³⁾ podle krizových plánů ^{14)-§ 15} a bude řešena **havarijním plánem (okresu) kraje**, ^{2)-§ 10, 12)-§ 25} jehož přílohou je **Plán ochrany území pod vybraným vodním dílem před zvláštní povodní** ^{12)-příl. č.1}.

Povodňová vlna při zvláštní povodni je charakteristická vysokou rychlostí (10 až 50 km/hod), značnými destrukčními účinky (zničení mostů, železnic, cest, budov, ochranných hrází, přehrad), mohutnými průtoky (převyšují hodnoty tzv. stoleté povodně), ohrožením rozsáhlých území (významně přesahuje vymezená záplavová území při přirozených povodních), vysokou pravděpodobností usmrcení všeho živého v zaplavovaném území.

Území ohrožená zvláštními povodněmi ^{1)-§ 69} jsou území, která mohou být při výskytu zvláštní povodně zaplavena vodou. Pokud pro krizové situace předpokládaný rozsah území ohrožený zvláštní povodní výrazně přesahuje záplavová území, vymezí se jejich rozsah v krizovém plánu.

Vyhlášení konkrétního krizového stavu, doby jeho trvání a pravomoci orgánů krizového řízení jsou specifikovány územně a časově:

a) Stav nebezpečí - ^{3)-§ 3, 5)} se jako neodkladné opatření může vyhlásit, jsou-li v případě povodňového stavu ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí a není možné odvrátit povodňovou situaci běžnou činností povodňových orgánů a složek integrovaného záchranného systému.

- Do 31.12.2002 má právo vyhlásit stav nebezpečí pro území okresu nebo jeho část přednosta okresního úřadu.
- Pro území kraje nebo jeho část má právo vyhlásit stav nebezpečí hejtman, v Praze primátor hlavního města Prahy.

Stav nebezpečí lze vyhlásit s uvedením důvodů na nezbytně nutnou dobu. Rozhodnutí o stavu nebezpečí musí obsahovat krizová opatření, jejich rozsah a musí být zveřejněno na úředních deskách na území, kde je stav nebezpečí vyhlášen. Zveřejnění rozhodnutí se dále

vyhlašuje prostřednictvím hromadných informačních prostředků, místními rozhlasu a dalšími prostředky.

b) Nouzový stav - ^{3)-§ 3} není-li možné účelně odvrátit povodňovou katastrofu, významnou zvláštní povodeň a narůstající ohrožení v rámci stavu nebezpečí, může vláda vyhlásit tzv. nouzový stav.

Vláda za nouzového stavu na ohroženém území může na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu omezit ústavní svobodu občanů a je oprávněna v době trvání nouzového stavu například:

- nařídit evakuaci osob a majetku z vymezeného území,
- zakázat vstup, pobyt a pohyb na vymezených místech nebo území,
- rozhodnout o ukládání pracovní povinnosti, pracovní výpomoci nebo povinnosti poskytnout věcné prostředky k řešení krizové situace,
- rozhodnout o bezodkladném provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb za účelem zmírnění nebo odvrácení veřejného ohrožení vyplývajícího z krizové situace.

Protržení příčné hráze přehrady nebo protržení ochranných hrází významných vodních toků se vznikem zvláštní povodně.

Hlavní činností je okamžitá, rychlá a úplná evakuace obyvatelstva a zvířat z území ohroženého zvláštní povodní. Platí zásada, čím blíže je přehrada nebo hráz, která nás může ohrozit, tím rychleji musíme jednat. Nepodceňujte vzniklou situaci a mějte na paměti, že nejde o obyčejnou povodeň, že největší hodnotu má lidský život a zdraví a až potom záchrana majetku.

Při školeních a cvičeních se zaměřte na varování obyvatel, vyhlášení evakuace a nácvik evakuace:

Vyhlášení varování obyvatelstva

- spuštění sirény (elektronická siréna – nebezpečí zátopové vlny),
- vysílání místním rozhlasem, závodním rozhlasem atd. tísňových informací,
- informování občanů v záplavovém území hasiči a policií,
- sdělovacími prostředky (rozhlasem, kabelovou televizí, televizí atd...).

Vyhlášení a nácvik evakuace informujte obyvatele a nacvičujte, aby :

- dodržovali pokyny místních povodňových, krizových orgánů, policie, záchranářů, popřípadě vlastníků (správců) vodních děl, vzdouvajících nebo akumulujících vodu
- upozorňovali sousedy a v případě potřeby jim pomohli při evakuaci,
- uvolnili hospodářská zvířata nacházející se na území ohroženého zvláštní povodní,
- odpojili hlavní přívod elektrického proudu, uzavřeli hlavní přívod plynu a vody,
- okamžitě zanechali veškeré činnosti a opustili urychleně území ohrožené zvláštní povodní za dodržení zásad pro evakuaci obyvatel,
- při odchodu z bytu si nezapomněli vzít evakuační zavazadlo,
- se co nejdříve přesunuli do evakuačního prostoru nebo prostoru soustředění.

Plán ochrany území pod vybranými vodními díly před zvláštní povodní

Havárie, teroristické a válečné napadení významného vodu vzdouvajícího vodního díla s protržením hráze a následným vznikem zvláštní povodně, rozsahem ohroženého území a destruktivními účinky vzniklé povodňové vlny na rozsáhlém území pod vodním dílem, vyžaduje zpracování samostatného plánu. Plán se dělí na informační část, operativní část a grafickou část.

Zpracování Plánu ochrany pod vybranými vodními díly před zvláštní povodní - 12)-příl. č.1 plán bude součástí územně příslušných havarijních plánů krajů. Je zpracováván v souladu s vyhláškou č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS. Pro zpracování plánů musí být zajištěny od správců (majitelů) vybraných vodních děl údaje o předpokládané havárii vodního díla se vznikem zvláštní povodně, hydrologické údaje o povodňové vlně vzniklé při zvláštní povodni, stanovení území ohroženého zvláštní povodní. Po zabezpečení podkladové dokumentace orgány havarijního plánování zpracují plán. Jde o finančně náročný úkol a předpokládá se plnit do konce roku 2004.

Cílem plánu je co nejvíce ochránit zdraví ohrožených obyvatel a snížit škody na majetku. K tomu je zejména nezbytné:

- a) zajistit včasné vyrozumění odpovědných orgánů, varování obyvatelstva a včasnou evakuaci obyvatelstva, hospodářských zvířat a v případě dostatku času vyvážení materiálu a zařízení,
- b) zabezpečit rychlé zahájení záchranných prací na území ohroženém zvláštní povodní a zabezpečovacích prací na vybraných VD,
- c) zabezpečit organizaci a koordinaci nouzového přežití ohroženého a evakovaného obyvatelstva postiženého účinky zvláštní povodně,
- d) zabezpečit režim pohybu osob a dopravních prostředků v případě vyhlášení III. stupně povodňové aktivity na vodním díle (stav ohrožení VD),
- e) vyčlenit síly a prostředky a jejich materiální zabezpečení k zahájení obnovy zasaženého území zvláštní povodní.

Pro vyhotovení plánu je nezbytné zpracování:

- a) základních údajů o vodním díle a analýzy nebezpečí protržení hráze vodního díla (dále jen „VD“ způsobené technickou havárií VD, živelní katastrofou, terorizmem a zbraňovými systémy za válečného stavu,
- b) hydraulických výpočtů povodňové vlny na území pod vodním dílem,
- c) rozsahu území ohroženého zvláštní povodní pod vybraným VD včetně grafického znázornění,
- d) stupňů povodňové aktivity na vybraných vodu vzdouvajících VD,

- e) vyhodnocení účinků průlomové vlny na ohroženém území pod VD,
- f) kritérií vyhlášení krizového stavu na vybraných vzdouvajících VD a pro ohrožené území zvláštní povodní pod těmito VD,
- g) nouzových opatření k ochraně hráze přehrady před přelitím, protržením v důsledku extrémních povodní, havárie VD, terorizmu a válečné činnosti,
- h) základních opatření ke snížení ničivých účinků na území pod vodním dílem při protržení hráze přehrady vlivem extrémních povodní a technické havárie, při teroristickém napadení a protržení hráze přehrady, při napadení VD zbraňovým systémem a protržení hráze přehrady.

Organizace záchranných a likvidačních prací v místě zásahu

V místě nasazení složek integrovaného záchranného systému a v prostoru předpokládaných účinků povodně **provádí** koordinování záchranných a likvidačních prací ^{12)-§ 1 až 5} **velitel zásahu**. Pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak, je velitelem zásahu velitel jednotky požární ochrany nebo příslušný funkcionář hasičského záchranného sboru s právem přednostního velení.

Pokud na místě zásahu není ustanoven velitel zásahu, řídí součinnost těchto složek velitel nebo vedoucí zasahujících sil a prostředků složky integrovaného záchranného systému, která v místě zásahu provádí převažující činnost.

Velitel zásahu je při provádění záchranných a likvidačních prací oprávněn :

- a) zakázat nebo omezit vstup osob na místo zásahu a nařídit, aby místo zásahu opustila osoba, jejíž přítomnost není potřebná, nařídit evakuaci osob, popřípadě stanovit i jiná dočasná omezení k ochraně života, zdraví, majetku a životního prostředí a vyzvat osobu, která se nepodřídí stanoveným omezením, aby prokázala svoji totožnost; tato osoba je povinna výzvě vyhovět,
- b) nařídit bezodkladné provádění nebo odstraňování staveb, terénních úprav za účelem zmírnění nebo odvrácení rizik vzniklých mimořádnou událostí,
- c) vyzvat právnické osoby nebo fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci,
- d) zřídit štáb velitele zásahu jako svůj výkonný orgán a určit náčelníka a členy štábu. Členy štábu jsou zejména velitelé a vedoucí složek integrovaného záchranného systému. Členy tohoto štábu mohou být dále fyzické osoby a zástupci právnických osob, se kterými složky integrovaného záchranného systému spolupracují nebo které poskytují osobní nebo věcnou pomoc,
- e) rozdělit místo zásahu na sektory, popřípadě úseky a stanovit jejich velitele, kterým je oprávněn ukládat úkoly a rozhodovat o přidělování sil a prostředků do podřízenosti velitelů sektorů a úseků.

EVAKUACE PŘED PŘIROZENÝMI A ZVLÁŠTNÍMI POVODNĚMI

Plánování evakuace ²²⁾ ze záplavových území^{1)-§ 66} ohrožených přirozenými a zvláštními povodněmi ^{1)-§ 64, 69} vychází z hydrologických výpočtů, analýzy povodňového ohrožení, z dostupných podkladů správců povodí a správců vodních toků o pravděpodobné hranici území ohroženého přirozenými povodněmi a zvláštními povodněmi. Dotčený územně

příslušný vodoprávní úřad, který záplavová území stanovuje, předává mapovou dokumentaci těchto území dotčeným stavebním úřadům a Ministerstvu životního prostředí.

Evakuace se při přirozených a zvláštních povodních zahajuje na základě rozhodnutí územně příslušných povodňových orgánů, ^{1)- § 77, až 81} v případě vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu na povodni ohroženém území, na základě rozhodnutí příslušného orgánu veřejné správy. Evakuace se provádí podle zpracovaných povodňových nebo havarijních plánů ^{2)-§ 15, 16}

Při plánování evakuace je třeba respektovat rozdílné působení dvou základních typů povodňového ohrožení a vycházet z podkladů příslušných povodňových plánů územního celku a havarijních plánů okresu, kraje (Plánů ochrany území pod vybraným vodním dílem před zvláštní povodni).

Při ohrožení přirozenými povodněmi se evakuace provádí z prostorů ohrožených záplavami na základě rozhodnutí územně příslušného povodňového orgánu v závislosti na vyhodnocení aktuální povodňové situace a s ohledem na průběh a dobu příchodu záplavové vlny.

Při bezprostředním ohrožení bezpečnosti vodních děl a vývoji směřujícím k narušení jejich funkce a vzniku zvláštní povodně varují vlastníci vodních děl ^{1)- § 84} po vodním toku níže položené povodňové orgány, Hasičský záchranný sbor ČR a v případě nebezpečí z prodlení i bezprostředně ohrožené subjekty.

Při ohrožení zvláštní povodní, při dosažení kritických hodnot sledovaných jevů a pokud hrozí bezprostřední havárie vodního díla doprovázená nebezpečím vzniku povodňové vlny, se provádí okamžitá evakuace ihned po varování obyvatelstva a nařízení evakuace, a to všemi dostupnými prostředky do předem stanovených prostorů.

Evakuace se plánuje s důrazem na rychlost a komplexnost přemístění obyvatelstva a zaměstnanců s ohledem na dobu příchodu čela povodňové vlny.

V případě bezprostřední hrozby nebo vzniku mimořádné situace na vodním díle, která vyžaduje záchranné povodňové práce, se evakuace provádí na základě rozhodnutí územně příslušného povodňového orgánu. V případě vyhlášení stavu nebezpečí nebo nouzového stavu na území ohroženém mimořádnou situací na vodním díle se evakuace provádí z tohoto území na základě rozhodnutí příslušného krizového štábu ohroženého území.

EVAKUAČNÍ ZAVAZADLO

Evakuační zavazadlo se připravuje pro případ opuštění bytu v důsledku ohrožení přirozenou povodní značného rozsahu a pro opuštění bytu v důsledku ohrožení života vznikem zvláštní povodně.

Jako evakuační zavazadlo poslouží např. kufř, batoh nebo cestovní taška. Zavazadlo označte svým jménem a adresou.

Doporučený obsah evakuačního zavazadla:

- Základní trvanlivé potraviny, nejlépe v konzervách, dobře zabalený chléb a pitná voda vše na dva až tři dny
- Předměty denní potřeby, jídelní misku a příbor
- Léky, které užíváte, toaletní a hygienické potřeby
- Osobní doklady, peníze, pojistné smlouvy a cennosti
- Náhradní oděv, obuv, pláštěnku, spací pytel nebo přikrývku
- Přenosné rádio s rezervními bateriemi, mobil, přenosnou svítilnu, zápalky, nůž atd.

STUPNĚ POVODŇOVÉ AKTIVITY

PŘI VZNIKU PŘIROZENÉ NEBO ZVLÁŠTNÍ POVODNĚ

Průběžně sledujte vývoj povodňové situace. Informace o vyhlášených stupních povodňové aktivity získáte u příslušného povodňového orgánu, případně ze zpráv hromadných sdělovacích prostředků, a správců vodních toků.

Rozsah opatření prováděných při řízení ochrany před povodněmi se řídí nebezpečím nebo vývojem povodňové situace, která se vyjadřuje třemi stupni povodňové aktivity, ^{1)-§ 70} a to jak na vodních tocích, tak na vodních dílech.

I. Stupeň povodňové aktivity = STAV BDĚLOSTI

nastává při nebezpečí přirozené povodně, činnost zahajuje hlásná a hlídková služba na vodních tocích; na vodních dílech nastává tento stav při dosažení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností z hlediska bezpečnosti vodního díla, jenž by mohly vést ke vzniku zvláštní povodně,

II. Stupeň povodňové aktivity = STAV POHOTOVOSTI

vyhlašuje příslušný povodňový orgán, přerůstá-li nebezpečí přirozené povodně v povodeň; vyhlašuje se také při překročení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodním díle z hlediska jeho bezpečnosti; aktivují se povodňové orgány a další účastníci ochrany před povodněmi, uvádějí se do pohotovosti prostředky na zabezpečovací práce, provádějí se opatření ke zmírnění průběhu povodně podle povodňového plánu,

III. Stupeň povodňové aktivity = STAV OHROŽENÍ

vyhlašuje příslušný povodňový orgán při nebezpečí vzniku škod většího rozsahu, ohrožení životů, zdraví a majetků v zaplaveném území; vyhlašuje se také při dosažení kritických hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodním díle z hlediska jeho bezpečnosti současně se zahájením nouzových opatření; provádějí se zabezpečovací a podle potřeby záchranné práce nebo evakuace.

Druhý a třetí stupeň povodňové aktivity vyhlašují a odvolávají ve svém územním obvodu povodňové orgány. Podkladem je dosažení směrodatného limitu hladin nebo průtoků stanovených v povodňových plánech, zpráva předpovědní nebo hlásné povodňové služby, doporučení správce vodního toku, oznámení vlastníka vodního díla, případně další skutečnosti charakterizující míru povodňového nebezpečí.

O vyhlášení a odvolání je povodňový orgán povinen informovat subjekty uvedené v povodňovém plánu a vyšší povodňový orgán.

Vznikem mimořádné situace na vybraném vodním díle může dojít k protržení hráze přehrady, vzniku zvláštní povodně, která se řeší podle Plánu ochrany území pod vybraným vodním dílem před zvláštní povodní. Tato situace svým rozsahem, destrukčními účinky a rychlostí průběhu vyžaduje okamžitá bezodkladná opatření (vyrozumění, varování a evakuace obyvatel, zvířat a cenného majetku).

JAK BUDETE UVĚDOMĚNI V PŘÍPADĚ OHROŽENÍ POVODNÍ

Ministerstvo vnitra sděluje, že dnem 1. listopadu 2001 zavádí na území České republiky jeden varovný signál „**VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA**“ pro varování obyvatelstva při hrozbě nebo vzniku mimořádné události.

1. Signál je vyhlášován kolísavým tónem sirény po dobu 140 vteřin.

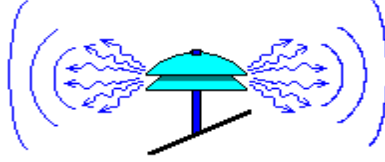
PŘI VZNIKU PŘIROZENÉ POVODNĚ

Tón sirény	Délka tónu	Název varovného signálu	Činnost obyvatelstva
kolísavý	140 vteřin	<p><u>VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA</u> (hrozí vznik přirozené povodně)</p> <p><u>Zazní verbální informace</u> (elektronické sirény)</p> <p>„Všeobecná výstraha, všeobecná výstraha, všeobecná výstraha. Sledujte vysílání Českého rozhlasu, televize a regionálních rozhlasů. Všeobecná výstraha, všeobecná výstraha, všeobecná výstraha.“</p> <p><u>Možné tísňové informace</u></p> <p>Vážení spoluobčané, na základě rozhodnutí povodňového orgánu obce -----, okresu -----, byl v obci (okresu) vyhlášen <u>druhý stupeň povodňové aktivity - stav pohotovosti.</u></p> <p>Vlivem dlouhotrvajících dešťů (oblevou, rychlým tání sněhu,) a v důsledku nepříznivé předpovědi počasí na nejbližší</p>	<p>Zahájit vlastní činnost k ochraně zdraví, životů, majetku, zvířat a k případné evakuaci.</p> <p><u>Při vyhlášení stavu pohotovosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zajistit si poslech hromadných sdělovacích prostředků, - řídit se příkazy povodňových orgánů, policie a záchranářů, - aktivně se zapojit do ochrany před povodní, podle pokynů povodňových orgánů, policie a záchranářů, - informovat se o způsobu a místě evakuace, - připravit si pytle s pískem a další těsnící materiál na utěsnění nízko položených dveří, oken, odpadních potrubí atd.

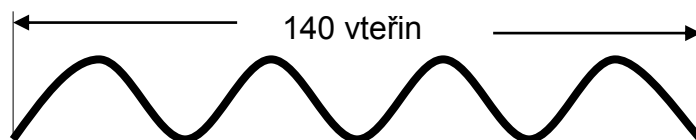
	<p>dny vyzýváme všechny občany bydlící v záplavovém území, aby zahájili opatření ke své ochraně před povodní podle povodňových plánů.</p> <p>Vážení spoluobčané, na základě rozhodnutí povodňového orgánu obce -----, okresu -----, byl v obci (okresu) vyhlášen třetí stupeň povodňové aktivity - stav ohrožení.</p> <p>Vážení spoluobčané, v důsledku bezprostředního ohrožení přirozenou povodní na základě rozhodnutí povodňového orgánu je vyhlášena evakuace v obci -----(ulice -----, domů ----); okresu -----(obcích -----).</p> <p>Hrozí (blesková povodeň) zanechte veškeré činnosti opusťte záplavové území.</p>	<p>Při vyhlášení stavu ohrožení:</p> <ul style="list-style-type: none"> - připravit evakuační zavazadlo pro celou rodinu a vozidlo, - přemístit cenný nábytek, potraviny a nebezpečné látky do vyšších pater, - připravit vyvedení hospodářských zvířat, - připravit rodinu a domácí zvířata k evakuaci, - odstranit nebo řádně zajistit snadno odplavitelný materiál, - při zaplávání domu odpojit přívod elektrického proudu, uzavřít hlavní přívod plynu a vody <p>Při vyhlášení evakuace:</p> <ul style="list-style-type: none"> - upozornit sousedy a v případě potřeby jim pomoci při evakuaci, - zabezpečit dům, byt (vypnout hlavní přívod el. proud, plyn, vodu, zabezpečit okna, dveře, nebezpečné látky), - vzít si evakuační zavazadlo pro celou rodinu a máte-li vozidlo, použít ho, -přesunout se do prostoru shromaždiště.
--	--	---

PŘI VZNIKU ZVLÁŠTNÍ POVODNĚ

Tón sirény	Délka tónu	Název varovného signálu	Činnost obyvatelstva
kolísavý	140 vteřin	<p>VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA (hrozí vznik zvláštní povodně)</p> <p>Zazní verbální informace (elektronické sirény)</p> <p>„Nebezpečí zátopové vlny, nebezpečí zátopové vlny. Ohrožení zátopovou vlnou. Sledujte vysílání Českého rozhlasu. Nebezpečí zátopové vlny, nebezpečí zátopové vlny“</p> <p>Možná tísňová informace V obci (okresu) byl vyhlášen třetí</p>	<p>Připravít se k územní evakuaci</p> <p>Zahájit vlastní činnosti k ochraně zdraví, životů, majetku, zvířat a k případné evakuaci.</p> <p>Při hrozbě vzniku zvláštní povodně:</p> <ul style="list-style-type: none"> -zajistit si stálý poslech hromadných sdělovacích prostředků, - informovat se o rozsahu zaplavení, času příchodu čela povodňové vlny, předpokládané doby zaplavení, - informovat se o místě evakuace, prostoru soustředění, trasách evakuace, - připravit evakuační zavazadla pro

Kolísavý	140 vteřin	<p>stupeň- stav ohrožení na vodním díle (.....) a hrozí vznik zvláštní povodně.</p> <p>VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA (při vzniku zvláštní povodně)</p> <p>Zazní verbální informace (elektronické sirény)</p> <p>„Nebezpečí zátopové vlny, nebezpečí zátopové vlny. Ohrožení zátopovou vlnou. Sledujte vysílání Českého rozhlasu. Nebezpečí zátopové vlny, nebezpečí zátopové vlny“</p> <p>Možná tísňová informace V důsledku bezprostředního ohrožení zvláštní povodní byla v obci(ulice, čtvrti), okresu(obce) vyhlášena evakuace.</p>	<p>celou rodinu, vozidlo, atd... - připravit evakuaci hospodářských zvířat, - připravit se k okamžité evakuaci.</p> <p>Vyhlášení evakuace - upozornit sousedy a v případě potřeby jim pomoci při evakuaci, - uvolnit hospodářská zvířata v ohroženém území, - okamžitě zanechat veškerou činnost a zahájit přesun na místo, které nebude ohroženo zvláštní povodní, - co nejdříve se přesunout do evakuačního prostoru nebo prostoru soustředění, - zabezpečit dům, byt (vypnout hlavní přívod elektřiny, plynu, vody, zabezpečit okna, dveře, nebezpečné látky, je-li dostatek času),</p>
----------	------------	---	---

Grafické vyjádření varovného signálu „VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA“

Po akustickém tónu sirény, při vyhlášení varovného signálu „**Všeobecná výstraha**“, **bude následovat tísňová informace z hromadných informačních prostředků** (republiková, regionální a místní působnost) pro vyrozumění obyvatelstva o hrozící nebo vzniklé mimořádné události.

2 - SDĚLOVACÍMI PROSTŘEDKY

- vysílání Českého rozhlasu a České televize,
- regionální vysílání rozhlasových stanic,
- regionální vysílání televize, kabelová televize.

3 - DALŠÍ ZPŮSOBY INFORMOVÁNÍ OBYVATEL

- místní rozhlas,
- závodní rozhlas,
- pojízdné rozhlasové vozy a megafony,
- policie, hasiči,
- prostřednictvím spoluobčanů (sousedů) a podobně.

ZÁSADY CHOVÁNÍ PO POVODNÍCH

Když opadne voda

Jak se chovat při návratu !

1. Nechte si zkontrolovat stav obydlí:

- statickou narušenost,
- obyvatelnost bytu, domu,
- rozvody energií (plynu, elektrické energie),
- stav kanalizace a rozvodů vody.

2. Podle pokynů hygienika:

- zlikvidujte potraviny, které byly zasaženy vodou,
- zlikvidujte polní plodiny, které byly zasaženy vodou,
- zlikvidujte uhynulé domácí zvířectvo, které bylo usmrceno povodní,
- nahlase hygienikovi výskyt úhynu cizích domácích a divokých zvířat.

3. Informujte se o místech humanitární pomoci a v případě stavu nouze si vyžádejte:

- finanční pomoc,
- pitnou vodu, potraviny, teplé oblečení, hygienické prostředky a pod.,
- potřebné nářadí pro likvidaci povodňových škod,
- další potřebné prostředky.

4. Při obnově studní a zdrojů pitné vody se řiďte pokyny odborníků a zabezpečte:

- vyčištění studny a odčerpání znečištěné vody,
- chemické ošetření vody ve studni,
- laboratorní prověření kvality vody.

5. Kontaktujte příslušné pojišťovny ohledně náhrady škod

- ohlásit pojistnou událost pojišťovně v souladu s pojistnými podmínkami,
- vyhotovit soupis škod, případně je zdokumentovat (fotografie, znalecký posudek, účty, svědectví),
- při řešení pojistné události postupujte podle pokynů pojišťovny,
- odškodnění obdržíte dle smluvních podmínek po uzavření šetření.

6. Pokud možno účastněte se likvidace následků povodní

STÁTNÍ POMOC PŘI OBNOVĚ ÚZEMÍ POSTIŽENÉHO ŽIVELNÍ NEBO JINOU POHROMOU

Zásady poskytnutí státní pomoci

Došlo-li k narušení základních funkcí území v důsledku živelní nebo jiné pohromy, která je mimořádnou událostí, ^{3)-§ 2} na základě níž byl vyhlášen stav nebezpečí ^{3)-§ 3} nebo nouzový stav ^{3)-§ 5} (dále jen "pohroma"), může stát poskytnout krajům, obcím, dalším právnickým osobám, s výjimkou právnických osob hospodařících s majetkem státu, a fyzickým osobám (dále jen "dotčené osoby") státní pomoc na obnovu majetku sloužícího k zabezpečení základních funkcí v území.

Státní pomoc ^{6)-§ 2} může být poskytnuta, pokud dotčená osoba doloží způsobem stanoveným nařízením vlády, ^{6)-§ 4 odst.4} že není schopna vlastními prostředky obnovit majetek sloužící k zabezpečení základních funkcí v území. Státní pomoc lze poskytnout až do výše nákladů, jež je nezbytné vynaložit na obnovu majetku poškozeného pohromou nebo na pořízení nového majetku, který bude plnit tutéž základní funkci jako majetek zničený pohromou. Na poskytnutí státní pomoci není právní nárok. Při poskytování státní pomoci se postupuje podle zvláštních zákonů ^{20), 21)}.

Podklady pro rozhodnutí o poskytnutí státní pomoci ^{6)-§ 3} předloží kraj, v jehož územním obvodu došlo k narušení základních funkcí v důsledku pohromy, v přenesené působnosti vypracuje přehled o předběžném odhadu nákladů na obnovu majetku sloužícího k zabezpečení základních funkcí v území a předloží jej Ministerstvu financí do 7 dnů od ukončení stavu nebezpečí nebo nouzového stavu. Při přípravě přehledu si kraj může vyžádat spolupráci pověřeného obecního úřadu, ^{4)-§ 64} v jehož správním obvodu došlo k narušení základních funkcí pohromou.

Náležitosti přehledu o předběžném odhadu nákladů na obnovu základních funkcí v území postiženém pohromou jsou stanoveny **vyhláškou Ministerstva financí č. 186/2002 Sb.**

Strategie obnovy území ^{6)-§ 4} na základě vyžádání **Ministerstva pro místní rozvoj** (dále jen "ministerstvo") a ve lhůtě jím stanovené předloží kraje a obce, v jejichž územních obvodech došlo k narušení základních funkcí v důsledku pohromy:

- a) **stanovisko**, v němž uvedou, v jaké míře jsou schopny z vlastních rozpočtů pomoci jiným dotčeným osobám,
- b) **informaci o opatřeních** obsažených v jimi zpracovaných krizových plánech a uplatněných v období stavu nebezpečí nebo nouzového stavu, z nichž je třeba dále vycházet při obnově území.

Ministerstvo pro místní rozvoj ve spolupráci s Ministerstvem financí zpracuje na základě předaných podkladů strategii obnovy území, která obsahuje zejména:

- c) **vymezení území**, na jehož obnovu může být státní pomoc poskytnuta,
- d) **cíle**, na jejichž zabezpečení může být státní pomoc poskytnuta, včetně stanovení pořadí jejich důležitosti,
- e) **určení ministerstev**, která budou o poskytnutí státní pomoci rozhodovat,
- f) **objem finančních prostředků** pro ministerstva určená podle písmene e),

- g) **formy státní pomoci** a v případě, že státní pomoc bude poskytována na základě programů, též vymezení těchto programů a určení správců,
- h) **určení ministerstva nebo kraje** odpovídajícího za koordinaci činností; pokud je určen ke koordinaci kraj, vykonává ji v přenesené působnosti.

Návrh strategie obnovy území podle předloží **ministr pro místní rozvoj vládě ke schválení do 20 dnů** po uplynutí doby, na kterou byl stav nebezpečí nebo nouzový stav vyhlášen, nebo po zrušení těchto stavů před uplynutím doby, na kterou byly tyto stavy vyhlášeny.

Název příručky: Ochrana před přirozenými a zvláštními povodněmi

Autor: Ing. Milan Kovář

Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR

Lektorský odborný posudek provedli: pplk.Dr.Ing. Zdeněk Hanuška

Ing. Josef Reidinger

Odpovědný redaktor: pplk. PhDr. Alena Snášelová

Vydal: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR,

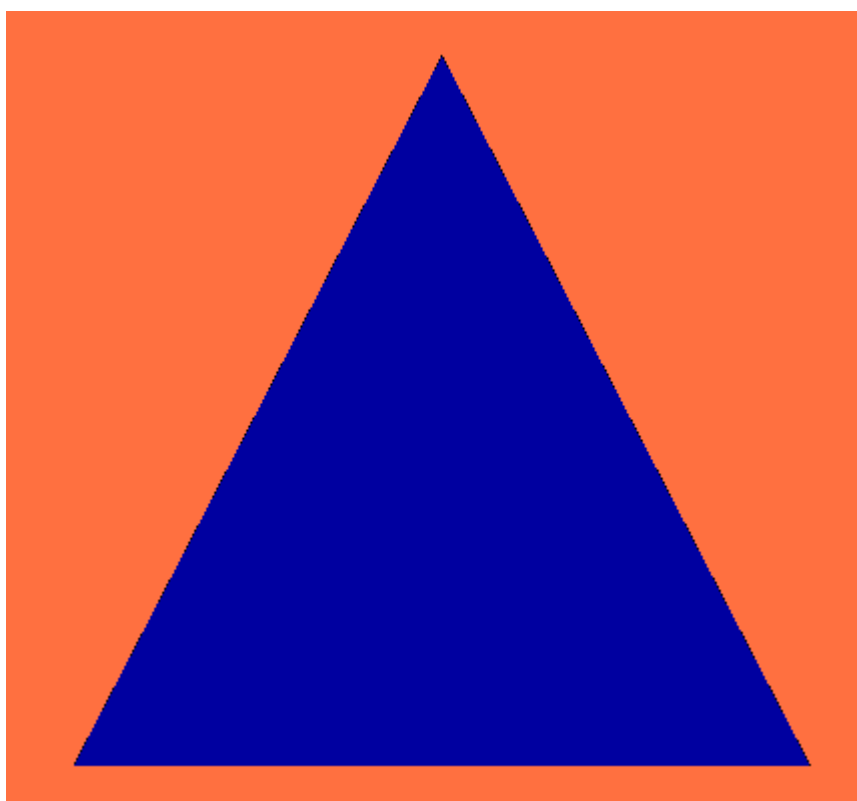
Dlabačov 26, 160 12 Praha 6

Tisk: Tiskárna Ministerstva vnitra, p. o., Bartůňkova 4, 149 01 Praha 4

Formát: A5

Rozsah: 18 stran + obálka
Rok vydání: 2002
Náklad: 10 000 první vydání

Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR

Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR